

Gospodarski vestnik

Št. 10.

V Gorici, dne 1. oktobra 1924.

Leto II.

Izhaja enkrat na mesec. Stane letno 10 lir.
Posamezna številka 1 L.

Uredništvo in uprava v Gorici, Via Giosue
Carducci št. 7./I.

Ing. Velicogna Lucijan:

V boj za kmetijske nadaljevalne šole.

Že pred vojno se je nameraval preurediti kmetijski pouk v naši deželi. Načrt pa se je s pomočjo bivše goriške deželne uprave in vlade izvršil se le v po vojnih dneh. Do takrat so obstojale za kmečke sinove le praktične kmetijske šole, in običajno po ena v deželi z omejenim številom učencev. Šole so bile dobre, a dostopne le otrokom boljših posestnikov, ki so bili gmotno dobro podkovani, in ki so lahko pogrešali sina doma dve leti zaporedoma, ali pa takim mladeničem, ki so si hoteli pridobiti potrebnega znanja za oskrbnike večjih gospodarstev. S tem je tudi označen namen teh šol.

Od svoje strani sem stal vedno na stališču, da je tukaj potrebna preuredba, da se kmetijstvo mora ravno tako učiti, kakor vsako drugo rokodelstvo, da morajo biti vsi, ki se pečajo z njim, dobro strokovno izučeni, ker v današnjih dneh hitrega gospodarskega razvoja, ne zadoštujejo le praktične starodavne navade, podedovane od očetov. Kakor imajo oddelki pokrajinskega kmetijskega urada zunaj na deželi nalogo, da vzgajajo in poučujejo v prvi vrsti starejše kmetovalce o umnem gospodarstvu, tako bi morali ustanoviti v vseh kmečkih občinah nadaljevalne tečaje za našo mladež. Učitelj, ki mu je poverjena vzgoja otrok v nežni starosti, bi moral v zimskih večerih zbrati krog sebe šoli odrastlo mladino in ji biti vodnik tudi pri strokovnem pouku, kakor ji je bil voditelj v ljudski šoli.

Prvi poizkus na tem polju sem napravil leta 1912. Poučeval sem na neki kmetijsko-nadaljevalni šoli sprva sam.

Izpoznal pa sem takoj, da spada na to mesto oni mož kot učitelj, ki je dečke poučeval na ljudski šoli in ki jih mora torej dobro poznati. On, ki jim je z ljubeznijo in požrtovalnostjo vcepljal v glavo prve pojme iz računstva, čitanja, pisanja itd., on je v prvi vrsti tudi poklican, da jim bo z uspehom razlagal temeljne nauke o umnem kmetijstvu: o rastlinski hrani, o gnojilih, o strojih, o sestavi zemlje, o škodljivih rastlinah, o pomenu kmetijskega časopisja, o živinoreji, o kmetijskem knjigovodstvu, itd. Z mladeniči, ki pridejo iz takih šol, bo potem lahko temeljito razpravljati na sestankih in predavanjih posamezne kmetijske stroke, dočim je le težko doseči uspeh pri onih, ki jim manjkajo temeljni pojmi o umnem kmetovanju. V teku zadnjih let sem ugotovil v približno štiridesetih kmetijskih nadaljevalnih tečajih, da je moja misel o kmetijskem pouku, kakor prej opisana, za naše kraje najprimernejša in da moramo vse poizkusiti, da že obstoječe šole obdržimo in še novih ustanovimo. V bistvu naj bo ta šola: pripravljanje za poznejše umno kmetijsko udejstvovanje, katero pripravljanje je do sedaj manjkalo.

Kmetijski pokrajinski urad odnosno njegovi oddelki po deželi bi mogli potem z večjim uspehom in na lažji način vršiti svojo nalogo, ker bi imeli opravka z ljudmi, ki so že od svojih učiteljev uvedeni v temeljne nauke modernega poljedelstva. Takrat bi kmetijski urad mogel res zadoščati nalogi, ki mu je poverjena s posebnim kr. ukazom: skrbeti in voditi kmetijske nadaljevalne šole v vedno

večji prosep kmetijstva. Z omenjenim kr. ukazom je tudi zagotovljen obstoj našim že vpeljanim tečajem, in pa zagotovljeno, da bodo na teh tečajih poučevali naši učitelji, ki so za to usposobljeni. In ravno to je moj namen z današnjim člankom: mi moramo doseči, da bodo na teh tečajih poučevali ljudskošolski učitelji in ne novi kmetijski strokovnjaki, ki bi ne mogli s svojimi še tako učenimi predavanji doseči tega, kar prvi z lahkoto ustvarijo.

Prihajam torej na svojo idejo: Treba je zopet ustvariti *kmetijske tečaje za ljudskošolske učitelje*, slično onim, ki sem jih v zadnjih letih organiziral in vodil, in ki so rodili izbornih uspehov. O

tem sem pisal v raznih listih. Smatram za primerno, da se tudi »Gospodarski vestnik« zavzame za te tečaje. Danes nisem osamljen pri tej propagandi. Pridobil sem že ugledne strokovnjake na mero dajnih mestih za svoje načrte: v *nadaljevalno kmetijsko šolo spadajo v prvi vrsti poklicni učitelji, ki so se za to tudi pripravili v strokovnih kmetijskih tečajih za učiteljstvo.*

* *

Posneli smo ta izvajanja iz italijansko pisanega članka, ki nam ga je poslal naš spoštovani sodruknik gosp. inž. Velicogna, voditelj oddelka pokrajinskega kmetijskega urada v Ajdovščini, in s katerim se popolnoma strinjamo.

G. F.:

Agrarni kredit.

Ne bomo pisali učene razprave o tem. Povemo le, da se pod označbo »agrarni kredit« razumejo posojila, ki jih dajejo razni denarni zavodi s pomočjo države po ugodnih pogojih kmetijskim posestnikom in organizacijam za pospeševanje poljedelstva. Glavno načelo naš prednega poljedelca v današnjih dneh, v času slabe valute, to je v dobi, ko ima denar majhno vrednost, bi moralo biti: *kolikor mogoče malo ali pa nič dolgov.* Vendar v praktičnem vsakdanjem življenju se posojila ni mogoče vedno izogniti. Če torej rabiš kredit, moraš paziti da ga dobiš kolikor mogoče po ceni. V prvi vrsti prihajajo domači zavodi v poštev, posebno naše hranilnice in posojilnice. Če si tukaj ne moreš pomagati, oglej se okrog in v tem slučaju bi prišel za te »agrarni kredit« v poštev.

V naši pokrajini vrši vso službo agrarnega kredita Zvezni kreditni zavod v Benetkah in njegove podružnice. Ta zavod je pooblaščen dajati posojila proti 5% nim obrestim na izpremenljivi rok, največ pa za dobo 5 let. Posojila se dajejo v sledeče svrhe:

I. Obratovalna posojila:

1. Podpore na menico posameznim ali pri kaki zadrugi včlanjenim poljedelcem za obdelovanje zemljišča, za spravljanje in predelavanje pridelkov, za nakup živine, strojev, orodja in potrebščin.

2. Podpore na menico zadruginim kmetijskim organizacijam za nakupe, potrebne v podjetju, in za dajanje predujmov včlanjenim zadruginikom.

3. Predujme na račun kmetijskih pridelkov, ki se nahajajo v splošnih ali v drugih za to določenih skladiščih.

II. — Posojila za kmetijske izboljšave:

1. Posojila za nove trtne in sadne nasade in za umno ureditev zemljišč in gospodarskih prostorov.

2. Za namakalne in osuševalne naprave na zemljiščih.

3. Za omejene uravnave v gorkih krajih, ureditve planin, itd.

III. — Posojila za gradnjo kmetijskih (kolonskih) hiš:

Zvezni kreditni zavod je pooblaščen nadalje dovoljevati posojila za najdaljšo

dobó 15 let proti ugodni obrestni meri 4% za gradnjo kmetijskih hiš. Za te vrste posojil je bil prvotno določen znesek 5 milijonov lir, ki se je že s koncem leta 1923 popolnoma izčrpal. Napravili so se koraki, da bi ministarstvo dovolilo

porabo še nadaljnjih 5 milijonov v to svrhu.

Vsa posojila so namenjena le v strogo kmetijske namene, za to vršijo oblastva tudi natančno nadzorstvo v tej smeri.

Naročnikom! Tekom septembra smo razposlali vsem, ki so v zastanku z naročnino, poštne položnice in račune. Prosimo, da storite vsi svojo dolžnost. Omenjamo, da znaša naročnina za leto 1923 lire 3, za leto 1924 lir 10, skupaj lir 13.

Zadružništvo.

ZADRUŽNI TEČAJ.

Zadružna zveza v Trstu priredi v dobi od 10. novembra do 20. decembra 1924 zadružni tečaj.

Vabljeni so v prvi vrsti vse zadruge, ki nimajo sposobnih oseb za vodstvo zadružnih poslov, da prav gotovo priglasijo primerno osebo v tečaj.

Prošnje za sprejetje v tečaj naj se predložijo Zadružni zvezi v Trstu, Via Torre bianca št. 39/1. najkasneje do 15. oktobra 1924. Prošnje naj se opremijo z zadnjim šolskim spričevalom (ljudske ali vsake druge šole) s priporočilom zadruge.

Tečajnikom, ki ne bi mogli kriti sami vseh, s tem spojenih stroškov, je zagotovljena primerna podpora.

Dr. Kajin Miran:

NEDOSTATCI I MANE ZADRUGARSTVA.

B. Naše zadrugarstvo u Julijskoj Krajini.

U predidućim smo brojevima istaknuli mane i nedostatke, odnosno uzroke, što no su priječili, a priječe još i danas zadrugarstvo, da se razvije u velikom opsegu, da postigne one uspjehe i ciljeve, što no si ih je samo postavilo.

Od tog nije bilo izuzeto niti naše zadrugarstvo u Julijskoj Krajini. I tu je bilo pomanjkanja i zapreka, kao i drugdje, a i danas boluju naše zadruge na istim bolestima, kao i prije.

Svi nedostaci, što no smo ih naveli općenito o zadrugarstvu, ne tiču se jednako našeg; neki uopće ne dolaze u obzir, drugi tek malo, a po nekoji pak u velikoj mjeri.

Kod nas nisu zadruge nikada služile sretstvom međusobne političke borbe, već su uvijek bile organizacijama čisto gospodarskog zanačaja, vodjene jednim i glavnim ciljem, naime da se gospodarstveni ojača, u tom smislu postane samostalnim naš poljedjelac, taj sastavni dio našeg pučanstva, kao i malne isključivi predstavnik zadrugarstva u našim krajevima.

Naše zadrugarstvo nije takodjer nikada služilo ambicijam, težnjama pojedinaca, osnivača ili vodja, za političkim uspjesima.

Tek iznimno se je u nekim krajevima (izvan Istre) dizalo na istom mjestu i po dvije jednake zadruge, što je slijedilo uslijed stranačkog dijeljenja zadrugarstva u sadanjoj Sloveniji, odakle je proizlazila organizacija. No tog je bilo manje, konkurenca je takih zadruga faktično opstajala, no nije bila prežestoka ili nemoralna, zadruge su uza sve to služile svojoj svrsi.

Najveće se je pogriješke učinilo kod osnivanja gospodarskih konsumnih zadruga. Okolo g. 1907. dizalo se ih je malne u svim većim i manjim središtima i ne misleć na to, imadu li uvjeta za opstanak i razvitak. Glavna je težnja bila, da se čim prije otvori zadružni magazin, prodavaona, a pri tem se je zaboravilo glavno, naime da je temeljni uvjet za opstanak i razvitak konsumnog zadrugarstva to, da konsumi rade sa vlastitim kapitalom i da se roba prodaje uz gotov novac. U praksi pak su naši konsumi radili sa tuđim, obično skupim kapitalom, a robu su davali u velikoj mjeri

na vjeru. Posljedica toga bi, da su te za druge domala došle u težak položaj, nisu više imale sretstava, izgubile su kredit, nisu više mogle da kupuje jeftinije i bolju robu, što je moguće samo onom, što kupuje uz gotov novac. Kupovale su gdje i kako su mogle, dobivale su slabiju robu, plaćale ju skupije, a jasno, da su morale i prodavati skupo, često i skupije od samog privatnog trgovca. To je i odobilo od konsuma i same zadrugare. Osim svega toga nije bilo niti sposobnih ljudi za vođenje takih zadruga, kao ni dovoljan broj izučenih i poštenih poslovođa. Posljedica bi, da su te zadrugae jedna za drugom propadale, a to je zlo bilo popraćeno i drugim, naime da se je time kod nas ubijala volja za zadrugarstvo.

Povod osnivanju konsumnih zadruga, dali su veliki uspjesi istih zadruga u gradovima. Osnivači i organizatori su pri tom pustili s vida razliku između grada i sela. U gradovima su članovima konsumnih zadruga u prvom redu radnici, pa činovnici, mali obrtnici i sl., sve ljudi, što dolaze redovito do novca svakih 8 ili 15 dana ili barem svakog mjeseca. Robu, uzetu u konsumnom magazinu, mogu da plaćaju redovito, zadruga nije prisiljena da daje na vjeru ili pak, ako i nešto daje, biva to samo iznimno, tek za koji dan, za male iznose, a nikako ne dulje od onog roka, što ga veći trgovac dozvoljava zadrugi, da poravna račun za kupljenu robu. Na selu je posvećma drugačije: članovi su samo seljaci. Ti pak dolaze do novca neredovito, tek po par puta u godini, kad prodaje vino, marvu ili slično. Radi toga i vidimo u praksi, da im ne može ni konsum ni privatni trgovac inače prodaju, nego vjeru, čekajući na naplatu sve dotle, dok ne dodju do novca. Privatni trgovac to lako čini, jer radi sa vlastitim kapitalom, no konsum tog ne može, jer radi sa tuđim. U tom je i ležao glavni uzrok njihovog propadanja, otud je i slijedilo, da su malne svi konsumi na selu propali.

To, što smo netom spomenuli tiče se samo jedne vrsti zadruga na produk-

tivne (u prvom redu mljekarne) i kreditne (posujilnice) se to ne odnosi.

Sve naše zadrugae pak boluju na drugoj jednoj bolesti, to je pomanjkanje razumijevanja i smisla za zadrugarstvo u širokim masama našeg pučanstva. Radi premale školovanosti te radi pomanjkanja strukovne pouke i tumačenja, bilo putem predavanja, strukovnih listova, brošura i sl., nije bilo moguće da se ucijepi te što dublje prodre duh zadrugarstva, tako te bi se shvatilo i cilj i svrhu zadrugarstva, kao što je to drugdje, da se u narodu razvije uvjerenje, da su zadrugae i korisne i potrebne, da zadrugu tvori i sastavlja upravo on, seljak, da je njezin napredak ili propast baš u njegovim rukama.

Kod nas se je na zadrugae gledalo, a gleda se u dobroj mjeri još i danas, kao na institucije, koje su vlasništvom osnivača ili onih par ljudi, što se za te nešto više brine. Ne razumijevajuć ni svrhe ni koristi zadrugae, ne znajuć ni za prava ni za dužnosti, što no ih made kao član, dolazi obično naš seljak u zadrugu samo onda, kad imade potrebu: učlani se samo za to, da dobije novac na posudu ili robu na vjeru ili da uzmogne što skupije je prodati razne svoje produkte. Inače se članovi uopće ne brinu za zadrugu: puštaju upravu ili pojedince, da rade, što hoće i što znadu. Odatle i slijedi u mnogu slučajeva veliko zlo. Upravnici, ponajviše pojedina lica, radili su sve sami, bez ikake kontrole i bez ičijeg savjeta. A kao što drugdje, tako valja i tu pravilo — više glava više znade, a više oči više vidi. Pojedinci, što no im se je prepustilo cijelo vodstvo te se ih ostavilo bez ikake kontrole, zavezli su vrlo često kola u duboko blato. Bilo je to dosta puta iz neznanja i u dobroj vjeri, no nerijetko i u slaboj vjeri, t. j. na vlastitu korist. Zadrugari su za to obično doznali tek onda, kad je bilo prekasno, kad je trebalo spsavati zadrugu. A kako nisu razumili, što je zadruga, dakle je nastalo zlo, to su zadrugu ostavili njenoj sudbini, pustili su ju da propadne, daljako uvijek na veselje svim seoskim odiračima.

Kako je kod nas malo rašireno razumijevanje i smisao za zadrugarstvo, o tom možemo da se vrlo lako uvjerimo: podjimo samo na nekoliko glavnih skupština raznih zadruga.

Te su skupštine najviša instanca svake zadruge. Tu je članovima omogućeno, da daju svakojake predloge o svemu, što se tiče zadružnog života; dozvoljeno im je da kritiziraju rad, da se pritužuju i sl. Pošto mora uprava da na svakoj redovitoj glavnoj skupštini daje račun o cijelom poslovanju te podroban račun o gospodarenju, to imaju članovi upliv na čitav rad. Ako se im ne dopada sadanja uprava, mogu da po volji biraju nova lica. Osim svega toga, glavna je skupština malne jedina prilika, gdje se uopće može da šta čuje o zadrugarstvu. No uza svu tu važnost nalazimo na glavnim skupštinama mjesto velike većine članova, kako bi to bilo potrebno i preporučivo, ponajviše tek mršavu desetinu, a u vrlo mnogo slučajeva ni toliko, premda se glavne skupštine drže redovito u nedelju i blagdane t. j. onda, kad članovi imaju i prilike i vremena da ih posjete.

Ne dolaze na glavne skupštine, gdje bi mogli da novim predlozima, savje-

tima, kritikom i svojim glasovima kod izbora uprave pomažu zadrugu, otklanjaju i sprečuju zlo. Mjesto toga je običaj, da se kritizira i napada zadrugu te vridjedja upravnike. To čini ponajviše oni članovi, koji nisu nikada zavirili u zadrugu, da se lično uvjere o raznim pitanjima, a često i takovi, koji od zadruge traže samo što veću ličnu korist, koje im zadruga ne će i ne može da dade.

To je rak-rana našeg zadrugarstva. Ako ozdravimo to, ne samo da ćemo osigurati opstanak i napredak svih naših sadanjih zadruga, već će zadrugarska svijest oćutiti potrebu osnivanja i drugih svakovrsnih zadruga. Sa svestranim širenjem i napretkom zadrugarstva, dizat će se i cijelokupno naše gospodarstvo, koje je u zadnje vrijeme, žalibog, dosta duboko palo.

U zaključak napominjemo, da naše zadruge ćute i pomanjkanje pripravnog osoblja za tehničko vodjenje zadruga, što je osobito važno za mljekarne, gospodarska društva i sl. No kad bi sve drugo bilo u redu, dalo bi se i tome doškočiti, bilo posredovanjem zadružnih saveza, bilo pomoću susjednih zadruga, gdje imade takih ljudi.

K l e t a r s t v o .

ŽGANJEKU HARJEM.

Opozarjamo vinorejce in sadjerejce, da se bo smelo v naši deželi kuhati žganje iz tropin v zmislu lanskih predpisov do 15. novembra 1924. Več smo pisali o tem v 3. šlevilki letošnjega »Gospodarskega vestnika« pod naslovom: Nasveti žganjekuharjem.

Tozadevnim prošnjam za znižano pristojbino, ki naj se naslovijo na fizičnančni tehnični urad v Gorici, Via Brizgata Pavia št. 38 naj se priloži: a) po-trdilo županstva, da je prosilec posestnik zemljišča v občini in koliko vrst sadja, ali tropin je pridelal in b) družinski list prosilčeve družine. Vse listine so koleka proste. Priporočljivo je, da esna oseba zbere vse prošnje in jih nese na označeni urad.

U. P.:

O KIPENJU VINA.

Kipenje mošta povzročajo s prostim očesom nevidne glivice. Te glivice prezimujejo v vinogradni zemlji. Ko poleti grozdje zori, se naseljujejo nanj. Pri maščenju grozdja pridejo v sladek sok, v katerem se začnejo neznansko hitro množiti. S svojim delovanjem razkrajajo sladkor v moštu v alkohol in ogljenčevo kislino. Zadržja je plin, ki v mehurčkih puhti iz kipečega mošta. Pri tem kipenju nastaja tudi glicerin, buketne snovi in še mnoge druge važne sestavine vina.

Iz 1 kg sladkorja v moštu nastane približno 480 g alkohola, 460 g ogljenčeve kisline in 3 g glicerina. Ostalih 37 g porabijo glivice za svoje življenje, deloma pa nastanejo iz njih še druge, za vino

važne snovi. Iz gornjih števil, nam je mogoče približno izračunati, koliko odstotkov alkohola bo imelo vino; seveda le, če vemo koliko odstotkov sladkorja vsebuje mošt. V to svrhu zmerimo z moštno tehtnico sladkor v moštu, ki ni še pričel kipeti. Nato pomnožimo odstotke, ki jih kaže tehtnica s 6 in dobimo svoto delimo z 10. Številka ki jo na ta način z računanjem dobimo, nam naznanja volumski odstotek alkohola v bodočem vinu. N. pr. tehtnica kaže 15%. To število pomnoženo s 6 = 90. To svoto delimo z 10 = 90:10 = 9. Vino bo torej imelo 9% alkohola. To se pravi, v enem hl vina bo 9 l čistega 100% alkohola.

To svojo razkrojilno moč razvijajo ugodno kipelne glivice le pod gotovimi življenskimi pogoji. Te življenske pogoje kipelnih glivic pa mora vsak umen vinogradnik dobro poznati, če hoče kipenje mošta pravilno in z razumevanjem izvršiti, oziroma voditi. Ker pa je pravilno kipenje mošta velike važnosti za dobroto in stalnost vina, hočem tu na kratko označiti glavne pogoje, od katerih zavisi pravilno in popolno pokipenje mošta.

Za ugodno razvijanje kipelnih glivic v moštu je potrebna primerna toplota. Delovanje glivic začne pri 6° C, pri toploti 27° do 30° C je delovanje glivic najmočnejše, pri toploti krog 40° C pa popolnoma preneha. Toplota od 75° C jih pa v moštu v ¼ ure popolnoma zatire. Toplota mošta od 27° do 30° C je za kipenje torej najugodnejša. Vendar ne sme kazati mošt takoj v začetku te toplote, ker bi se pozneje vsled kipenja preveč ugrel. Najboljše je, da ima sirov mošt 10° do 12° C toplote. Ta začetna toplota se med kipenjem sama zviša na gori označeno ugodno toploto. Če je mošt takoj v začetku bolj topel, je nevarnost, da se bo med kipenjem preveč ugrel; če je pa mošt v začetku bolj mrzel, bo vsled pomanjkanja toplote prepočasno in nepopolno pokipel. V slučaju, da je mošt premrzel, si lahko pomagamo s segrevanjem kleti, ali pa s segrevanjem mošta samega. V to svrhu segrevamo gotovo količino mošta v kotlu na

50° do 60° C in ga potem vlijemo v mrzel mošt.

Kipelnih glivic je več vrst. Vse glivice niso enako dobre. Nekatere so v stanju le malo sladkorja povreti v alkohol. Mošt, ki ima mnogo takih glivic, ne pokipi popolnoma in vino postane nekoliko sladko. Tako vino je potem podvrženo raznim boleznim, ker je sladkor v njem raznim glivicam, zlasti onim, ki povzročajo cikanje, vlečljivost in zavrelico, zelo dobrodošel. Nekatere glivice zopet razkrajajo sladkor v razne druge, v vinu ne zaželjene snovi, ki potem kvarijo njegov okus.

Vsa ta dejstva so strokovnjakom dale povod, da so začeli opazovati razne pasme glivic v svrhu določitve njih zmožnosti in dobrote. Z opazovanjem so odbrali najboljše in te so potem razmnoževali. S tem delom so se začela pečati razna kemična poizkuševališča, ki potem te glivice v zaprtih steklenicah razpošiljajo. Šteklenciča teh glivic zadržuje za prevrenje velike množine mošta, ker si vinogradnik te glivice pred vrenjem sam lahko razmnoži. V to svrho nabere par dni pred trgatvijo nekoliko grozdja, ga zmasti in dobljen mošt pri ognju zavre. S tem ubije vse prirodne glivice v njem in ko se ta mošt ohladi, zlije vanj glivice iz stekleničice. Ko je to storil, postavi sodček ali pletenico na toplo mesto in natakne kipelno veho. Čez par dni, ko se ta mošt nahaja v burnem kipenju, ga zlijemo v mošt, čim smo grozdje zmastili. Veliko število krepkih glivic, ki so s kipečim moštom prišle v sirov mošt, prevlada prirodne glivice v njem in izvrši kipenje.

Kipenje z umetnim kvascem ima te prednosti:

1. Kipenje se prej izvrši in vino prej dozori in se učisti;
2. z umetnim kvascem napravljena vina so bolj stanovitna in so manj podvržena boleznim;
3. z uporabo umetnih glivic zboljšamo okus in buket vina in dosežemo tudi nekoliko višji odstotek alkohola.

Pred vojno so že rabili nekateri napredni vinogradniki umetni kvasce za

pokipenje mošta tudi pri nas. Vsi so imeli dober uspeh in zato je želeli, da bi tudi zdaj po vojni, ko moramo zastaviti vse naše moči, da dvignemo kakovost našega vinskega pridelka, začeli splošno rabiti kvasec.

Vrenje mošta pospešuje tudi zrak. Zato je pretakanje mošta med vrenjem koristno. To pretakanje kipečega mošta je neobhodno potrebno zlasti tedaj, če smo bili vsled gnilobe grozdja prisiljeni žveplati posodo, predno smo jo z moštom napolnili. Enako moramo s pretakanjem prezračiti tudi mošt, v katerega smo deli bisulfit.

Znano je, da se mošt med kipenjem dvigne. Zato ne smemo posode nikdar do vrha napolniti z moštom. Če to storimo, bljuva kipeči mošt pene skozi veho. V teh penah se pa nahajajo kipelne glivice v velikanskih množinah. Te glivice so za pravilno prekopenje mošta neobhodno potrebne in zato ravnajo vsi oni vinogradniki nespametno in nepravilno, ki napolnijo posodo z moštom do vrha. Pri nas je že mnogo vinogradnikov, zlasti v Brdih, ki trdovratno vstrajajo pri svojem starokopitnem mnenju, da mora kipeči mošt izbljuvati pene skozi veho, in to radi nekega »strupa«, ki se nahaja v njih.

Preprečujoče in neugodno na delovanje kipelnih glivic delajo tudi alkohol. Če kipeči mošt doseže največ 15% alkohola, tedaj tudi najmočnejše glivice prenehajo delovati. Zato nima nobeno prirodno vino več kakor 15% alkohola. Če kaže eno ali drugo južnoitalijansko vino več kakor 15% alkohola, tedaj smo lahko gotovi, da je bilo vino špiritizirano.

Konečno omenjam, da so glivice v stanju prevreti le sladkor v alkohol in ogljenčevo kislino. Če bi torej hotel kdo osladiti mošt s saharinom, kar je seveda tudi strogo prepovedano, bi tako vino ostalo vedno sladko, ker saharin ni sladkor in ne prevre. Italijanski zakon pa ne prepoveduje samo saharina, ampak ne dovoljuje tudi pod nobenim pogojem oslajenja mošta s pravim sladkorjem. To je tudi ena točka, v kateri se italijanski vinski zakon razlikuje od avstrijskega,

ki je dopuščal oslajanje s čistim sladkorjem v slabih letinah in pod gotovimi pogoji.

Š. A.:

ROBKANJE GROZDJA.

Zakaj je treba robkati? — V grozdih dni hlastinah se nahaja mnogo takih snovi, ki provzročajo v vinu neprijeten raskav okus. Zato moramo koj po trgatvi ločiti hlastine od jagod in ne smemo pustiti, da se kuhajo v moštu. Jagodne lupine in peljki dajo vinu dovolj čreslovine in ni potreba jemati v ta namen še hlastin, ker čreslovina v hlastinah ni niti tako čista, kakor je ona v jagodah.

Mreža za robkanje. — Da zamoremo ločiti hlastine od jagod, poslužujemo se navadno mreže iz žice, po kateri drug nemo grozdje, da padejo jagode v spodaj se nahajajoči bedenj, a hlastine ostajajo na mreži. Taka mreža mora biti pocinjena ali vsaj pocinkana, ker železna rada zrjavi. Glede na to, ker se cink v moštu nekoliko raztopi, se pocinjena mreža za to delo bolj priporoča.

Kedar kupujemo mrežo za robkanje, pazimo, da bodo luknje tako široke, da gredo jagoda lahko skozi nje. Drobna žica deluje sicer boljše, a se tudi prej potrže. Mrežo moramo napcti na lesen okvir, ker se delo s tem olajša. V ta namen vzemi 2 daljši (2 m) in dve krajši (1 m dolgi, povprečni) latvi, ki se postavijo na rob in zbijejo skupaj. Ne ta obod se pritrdi potem mreža in nad mrežo se pribijejo še 4 bolj drobne latvice, ki pridržujejo, da se mreža ne odmakne.

Kako se robka? — Na to mrežo vzememo potrgano grozdje ter ga z rokami ali pa z malimi lesenimi strguljicami zgredešamo. Jagode padejo v spodaj nahajajoči se bedenj, hlastine pa ostanejo na mreži. Te hlastine lahko potem stisnemo v stiskalnici; mnogo mošta pa ne dajo od sebe in še tega ni dobro primesati dobremu moštu. Ko grozdje zgredešamo, je dobro, da ga z rokami tudi nekoliko zmastimo; to je posebno priporočljivo tedaj, ako jagod ne mastimo potem na grozdnem mlinu.

Robkalni mlin. — Mnogo boljša priprava za robkanje, nego je mreža, je robkalni mlin, ki odstrani ob enem hlastine od jagod in te poslednje tudi raztrže. Kdor ima več grozdja za robkanje, izplača se mu ta robkalni mlin v kratkem, ker se zamore ž njim zrobkati in zmastiti v eni uri do 10 q grozdja. Delo s to pripravo je jako dobro. Pripravo priporočamo posebno onim posestnikom, ki imajo mnogo črnega grozdja.

Kedaj se robkanje najbolj priporoča in kedaj je brezpotrebno? — Robkanje grozdja je našim vinogradnikom še premalo znano. Kdor hoče imeti dobro kapljico, temu priporočamo, naj opravlja to delo, ki ne stane mnogo. Ako smo se celo leto trudili v vinogradu z namenom pridelati dobro vino, potrudimo se še v jeseni par uric.

Kdor zmasti in odtisne beli mošt koj po trgatvi in grozdja, kar najbolj priporočamo, temu pa ni treba grozdja še posebej robkati. Najbolj se priporoča robkanje za črno grozdje, ker ostane črni mošt mnogo časa na tropinah. V naši deželi polagamo osobito Kraševcem na srce, da ne zamudijo robkanja. Robkan teran je mnogo bolj prijeten!

Prej mastiti ali robkati? — Vprašanje je sedaj, ali najprej mastimo ali robkamo. Če robkamo prej, olajšamo si delo pri maščenju in nasprotno. Da ne pridejo hlastine niti s svežim moštom preveč v dotiko, priporočamo bolj, da se najprej robka in še le potem masti. Kdor si kupi robkalni mlin, bo opravljal oboje delo obenem. Včasih zadostuje tudi, ako pri robkanju na mrežo grozdje sočasno z roko nekoliko pretisnemo. Pri tem ostane res še mnogo jagod celih, ko pa pride

jo te v stiskalnico, razpočijo, ker so bile pri robkanju ob pečlu ranjene. Skozi rano zamorejo tudi vrelnne gljive v notranje dele jagod, kjer prouzročijo vrenje. To delo zadostuje osobito za črno vino, ker ostanejo jagode dlje časa v moštu, kjer nekako same na sebi razpadejo. Posebno če nočemo imeti pretrdega vina, bi priporočal samo robkanje in površno maščenje z rokami.

VINO IZ GNILEGA GROZDJA.

Iz gnilega grozdja, bodi pa to belo ali črno, se da napraviti na sledeči način še prav dobro vino: Gnilo in drugače pokvarjeno grozdje, ki se ob trgatvi loči od zdravega, se koj dene v stiskalnico. Mošt se nato vlije v sod, ki smo ga prej močno zakadili z žveplom. Med nalivanjem je dobro sod večkrat potresti, da se mošt bolj napije z žveplenim dimom. S tem poslednjim se namreč vrenje nekoliko zakasni in mošt se v par dneh včisti. V moštu iz gnilega grozdja se nahaja mnogo gliv, ki bi lahko vino pokvarile, ako jih ne izločimo še za časa iz njega. To pa dosežemo najlažje ravno z žveplanjem. Žveplena sokislina deluje namreč kot strup na glive in zato brani njih razvoj. Ko se je vlegla v moštu gošča, pretoči naj se mošt v drug sod; ki naj se mu doda nekoliko zdravega mošta, ki že vre ali pa nekoliko zdravega drožja. Pri pretakanju je paziti, da pride mošt močno v dotiko s zrakom, s čimur se žveplena sokislina kolikortoliko izgubi in mošt začne kmalu vreti. Po tem načinu napravljeno vino je včasih skoraj ravno tako dobro, kot vino iz zdravega grozdja.

Živinoreja.

POZOR ŽIVINOREJCI!

V naših krajih je stopil v veljavo italijanski zakon o pospeševanju govedoreje, ki se prične strogo izvajati takoj, ko se konča splošno jesensko pregledovanje bikov, ki je sedaj v teku.

Opozarjamo bikorejce, da se smejo le taki biki rabiti za tuje krave, ki jih je pregledovalna komisija za to potrdila. Prestopniki se kaznujejo z globo od 50 do 200 L. Ker je zagotovljena orožniku ali financarju nagrada 30 lir, ki jo izplača pokrajinska živinorejska komisija, za

vsak slučaj, ko ugotovijo, da se spuščajo nepotrjeni biki, je zadeva resna. Svetujemo, da naj se razen iz splošnih ozirov tudi radi tega ne porablajo nepotrjeni biki.

O zakonu samem izpregovorimo v eni prihodnjih številkih nekaj več.

Živinozdravnik G.:

O »ŽABICI« PRI KONJU, »PIKI« PRI KOKOŠI IN »VOLČIČU« PRI GOVEDU.

Tri tako imenovane, pogoste bolezni domačih živali, da jih pozna vsak živinorejec.

»Žabica.«

Prva misel našega konjerejca, ko mu konj oboli in noče žreti, je: konj ima žabico, pri nas pravijo tudi: konj ima »šola«. Poglejmo torej konju v gobec! V zelo pogostih slučajih tiči pod gornjo čeljustjo konja takoj za prednjimi zobmi — žabica ali »šola«. Hočemo jo malo opisati. Sluzna koža gornje čeljusti tik za prednjimi zobmi pod nebom je nekako napihnjena in sega včasih čez dolžino zob — sekavcev. Ako to žabico otipamo, občutimo, da je mehka in da se pod prsti uda. Največkrat dobe konji žabico, ko mečejo zobe; tudi pri starem konju jo zelo pogostokrat opažamo. Ta bolelost ni nič drugega nego kataralno vnetje sluznice v gobcu in zamore imeti za vzrok nepravilno, plesnjivo krmo, slabe ali pa ostre zobe, nepravilno ležče, preostro železje brzde v gobcu; tudi za morejo biti vzrok tej »šoli« na mrazu puščene, zmrzle brzde. Največkrat pa izvira žabica iz katarja v želodcu in črevesju. Torej zamore biti vzrok žabici tudi notranje obolenje. Tako opažamo žabico skoro vedno, ko konju po črevesju večkrat kruli, kar je znak črevesnega katarja.

Kako zdravimo žabico? Žganje žabice z vročim železom in rezanje iste je pri nas v navadi. Ali tako zdravljenje je napačno in nespametno, kajti s tem ne ozdravimo vnetja sluznice, tudi ne preženemo katarja iz črevesja. Naš konjerejec bode raje izpiral gobec konja s

sledečo tekočino: Vzel bode 1 liter vode, pridene $\frac{1}{8}$ litra kisa in eno žlico soli. Ne sme pa žabice neusmiljeno drgniti, kar bi imelo morebiti za posledico, da bi konj pozneje še slabše žrl krmo. Izpira dnevno gobec dvakrat. Dal bo tudi konju dnevno eno žlico karlovarške soli na ovsu mesec dni zaporedoma, morebiti mu s tem prežene črevesni katar, nakar žabica izgine.

»Pika.«

Druga takozvana bolezen domačih živali, katero si hočemo ogledati, je »pika« pri kokoši. Nekatero naše gospodinje so prave strokovnjakinje v izdiranju »pika«. Da bi se tega nikoli ne naučile! To izdiranje konca jezika nima nobenega smisla in ni nič drugega nego hudo trpinčenje ubogih živali. Pika ni nič drugega nego to, da se konec jezika kure nekako osuši, postane bolj trd in bolj bel, mesto da bi bil jezik lepo rožast. Konček jezika pa je tudi pri zdravi kuri vedno nekako bolj trd, to pa radi tega, ker pomaga konec jezika kuri pri zobjanju krme.

Kaj naj naredi naše gospodinje, ako opazijo »piko« pri njihovih perutnjavi? Vedo naj, da pika ni bolezen sama na sebi, nego je le posledica drugih obolenosti. Ako kokoš vsled katarja v nosu in goltancu malo težko diha in kiha, ima pri tem kljun široko odprt. Odprt kljun pa ima za posledico, da se kuri konec jezika osuši in »pika« je tu. Ako naše gospodinje v tem slučaju iztržejo piko, ni s tem kuri nič pomagano. Bolezen ostane še vedno v sopilih in kura lahko vseeno pogine. Tudi ako je želodec pokvarjen, se pojavi pika. Posebno takrat opažajo naše gospodinje piko pri perutnini, ko se širijo znane kuge med kurami. V tem slučaju naj naše gospodinje ločijo zdrave kokoši od bolnih. Postavi naj se kura na bolj topel kraj. Pitni vodi je dobro primešati v slučaju boleznih črevesnega vina, ali pa 1 dkg tanina na en liter vode. Sirasto skorjico odstranimo z jezika nalahko z vato in namažemo cel jezik tja do goltanca s tekočino, obstoječo iz: 2 gramov kreolina, 50 gramov glicerine in 50 gramov vode. Ako kura težko

diha, dajajmo ji tudi po nekoliko medu. Ako si predstavljamo, da ima kura »piško«, ne dajajmo ji zrnja, nego le mehko krmo.

»Volčič«.

Še ena grda navada je razširjena na naših kmetijah, namreč ta, da puste naši živinorejci na njih govedu »volčič« rezati. »Volčič« imenujejo naši govedorejci pojav, ako je koža njihove govede manj prožna in gibčna. Ako kožo take govede naberemo v gubo, čutimo, da je koža bolj trda in groba kot po navadi. To je tisti znameniti »volčič«, o katereni govori vsak naš govedorejec, ako mu govedo oboli. »Volčič« pa ni bolezen sama na sebi, nego zamore biti le znamenje drugih obolenosti. »Volčiča« rezati, to je napraviti do 5 cm dolgo rano na kožo tja do reber globoko, ter rano posuti s soljo in pepelom, je silno nespametno trpinčenje govede. S tem gibčnosti kože ne zvečamo, tudi »volčiča«, kateri izvira samo iz vraž, ne preženemo.

»Volčič« ni nič drugega nego to, da so spodnje plasti kože goveda slabše prekrvljene, kar zamore izvirati v redkih slučajih od kožnih bolezni. Ako govedo nič ne čistimo, postane koža malo manj gibčna, ako pustimo govejo živino celo poletje brez strehe na paši na planinah, kot se je dogodilo v tem mokrem letu na nekaterih naših planinah, potem se seveda dogodi, da postane koža vsled vedne mokrote manj gibčna in groba. Največkrat pa je vzrok slabe prekrvljenosti spodnjih plasti kože (to je »volčič«) slabokrvnost goveda sploh. Tako opazimo »volčič« skoro vedno le pri suhih, betežnih kravah. »Volčič« je po navadi znamenje kakih nepravilnosti v notranjih delih trupla bodisi: slabokrvnosti, kostolomnice, motenja v prebavilih, črevesnega katarja, tuberkuloze, metuljčavosti, obolenosti ledvic, tujega, trdega telesa o želodcu itd. Ako odstranimo notranji vzrok obolenosti, izgine tudi »volčič«.

Dati natančna navodila, kako se te obolenosti v vsakem slučaju zdravijo, je tu nemogoče; tudi so nekatere teh bolezn

ni neozdravljive sploh. Ako opazi naš živinorejec, da je koža kakšne njegove govede manj gibčna, naj zdravi tako-le: Poskrbi naj za dobro negovanje kože, daje naj govedu boljšo krmo in dnevno eno past karlovarške soli. Daje naj tudi govedu dnevno eno žličko klajnega apna. Kožo naj dnevno masira (drgne) s kako oljnato snovjo. Potom masaže dosežemo, da se dotični del kože bolje prekrvi in na ta način preženemo domnevanega »volčiča«, ako ne boleha govedo na kaki drugi notranji obolenosti.

KRMLJENJE KUNCEV V JESENI.

Pri krmljenju kuncev z zeleno pičo v jeseni moramo biti jako previdni. Radi vlažnosti zraka se zelenjad v jeseni skoro nikdar ne popolnoma osuši. Mokra zelena piča odnosno prevodena krma povzroča pa, posebno pri mladih kuncih, odpor in tudi vodenico. Kunčerejec naj le polagoma odteguje svojim živalim zeleno pičo in naj ravno tako polagoma prehaja k suhi krmi. Bilo bi za kunce jako nevarno, ako bi se začela vsled primanjkovanja zelišč in trave naenkrat pokladati le suha krma.

KAKO SE PRIKUPIMO KOKOŠIM?

1. Privadi že piščeta, da ti bodo zobale iz rok. — 2. Primi jih in božaj večkrat z roko, da se te popolnoma privadijo. Pozneje boš lahko brez truda vlovila vsaktero izmed njih. — 3. Obnašaj se mirno, ko se nahajaš sredi perutnine, in ko imaš opravka na dvorišču. — 4. Govori mnogo z njimi. — 5. Ko nameravaš zaklati katero svojih pitk, vlovi jo na običajen način, odstrani se mirno od ostalih živali in odsekaj ji glavo. Tako preprediš, da neizbežnega kričanja zaklane živali ostale pitke ne slišijo in frfutanja ne vidijo. — 6. Neoskubeno pitko skrij pred njenimi živimi tovarišicami. Ako je enkrat oskubena, jo ostale kokoši ne priznavajo več za sebi enako. — 7. Ko je žival zaklana in oskubena, daj ostalim pitkam nekoliko zrnja, da tako odstraniš morebitno nastalo nezaupanje.

HRANA PRASIČKOM PO ODSTAVITVI.

V zadnji dobi sesanja se morajo mladi pujski že privaditi na drugo hrano. Glavna hrana pa jim mora biti še vedno materino mleko. Radi tega je na mestu nekaj previdnosti pri krmiljenju prasičkov po odstavitvi. Najboljše nadomestilo za materino je kravje mleko, ki se mu pujski z lahkoto privadijo. Sveže kravje mleko naj se nekoliko zredči z vodo in naj se poklada v manjših odmerkih petdo šestkrat dnevno. Skisano mleko prasičkom ne prija posebno.

V 14. tednu starosti prenašajo pujski že vsako drugo hrano, le močno kislinastih ne. V tej dobi se morajo živalice precej gibati. To velja za one pujske, ki so določeni za pleme, kakor za one, ki pridejo pod mesarski nož. Gibanje in dobra hrana povzročata krepitev mišičevja. Podlago za dober telesni razvoj tvori pa ravno okostnjak. Gibanje na prostem pa jako pospešuje raščo in krepitev kosti. Ker živali v tem času hitro rastejo, rabijo velike množine apnenastih solnin za razvoj okostja. Pomanjkanje v tem pogledu škoduje živali na zdravju in razvoju.

Gorjan:

Obrtno - nadaljevalno šolstvo na Goriškem.

(Konec.)

Z vsako večrazredno ljudsko šolo bi morali združiti obrtno-nadaljevalno šolo in opazili bi v kratki dobi, da so naši mali obrtniki in rokodelci strokovnjaki, ki se ne boje nikake konkurence. Poglobi se v njih strokovna znanost, ki pomnoži našo malo obrt, vspodbudi našega rokodelca k podjetnosti, mu ustvari boljše bodočnost in pomnoži našo narodno gospodarsko moč v konkurenčnem boju.

Obrtno spise, računstvo, kalkulacija in knjigovodstvo vsposobijo rokodelca, da razmišlja o svojem napredku, da presoja razne cenike tujih tvrdk svoje stroke, primerja svoje izdelke s tujim tržnim blagom ter se nauči izkoriščati vse proizvodne in trgovske možnosti v svojo korist. Opazujemo danes razliko med znanimi posameznimi stavbenimi ali pa oblačilnimi obrtniki, takoj najdemo strokovnjake iz obrtnih šol in tečajev ter mojstre-skaze, kateri so celo večših domišljavi in prepričani, da vse znajo, kar jih je naučil pred pol stoletja, morda tedaj najboljši mojster, in še danes izdelujejo svojo robo po istih vzorcih, po istih kopitih, ker niso korakali za duhom današnjih časov. Ti gotovo ne vidijo sedanjega napredujočega in prak-

tičnega duha ter stremljenja v vseh rokodelskih strokah.

V splošnem sem že omenil najpomembnejše učne predmete naših obrtno-nadaljevalnih šol in tudi organizacijo pouka bi naše učiteljstvo iz predvojnih šol razumevalo, ako bi se zanj priredilo par učiteljskih tečajev na državnih višjih obrtnih šolah n. pr. v Trstu ali podobnih zavodih širom države.

Vse predmete mora praktični strokovni obrtni učitelj prirediti tako, da povsem odgovarjajo vajenčevemu rokodelstvu. Vsi računski zgledi morajo obravnavati in obsegati učenčevo obrtno prakso ter se uporabljati v isti obliki, katera je v rokodelskem poslovanju najbolj primerna in običajna. Obrtne spise naj priredi vsak učenec po svoji strokovni potrebi in to na navadni pisemski obliki po faktičnih življenjskih potrebah, ne pa v navadne šolske pisanke. Kjerkoli je mogoče naj se uporablja tiskovine, katere morajo biti tako urejene, da odgovarjajo strokovnim zahtevam vsakega rokodelstva in običajnim trgovskim oblikam. Obrtna kalkulacija seznanja rokodelske vajence s cenami surovin, pomožnih tvarin, z mezdnimi tarifi, z režijo itd. Določa tvorbo in pro-

dajno ceno vsakemu izdelku in sestavlja cenike za vse produkte v dotični stroki, račune in proračune itd. Obrtno knjigovodstvo vsposobi učence v spiso, vanju poslovnih knjig, z najrazličnejšimi inventarji, z vsem trgovskim in mehaničnim naukom, z vsemi poštnimi, železniškimi, davčnimi določbami itd.

Strokovno risanje je prirejeno za pripadnike stavbenih, mehanično-tehničnih, umetnih, oblačilnih in teksilnih obrtov. Spreten strokovni risarski učitelj takoj določi pravi posel za vsakega posameznega rokodelca. Ne bomo tu navajali vsega učnega risarskega gradiva za vse posamezne stroke, ker vsakdo spozna že iz teh kratkih besed ustroj obrtno-nadaljevalnih šol in njih praktičnost.

Ravnotako se obravnava strokovno znanstvo, ki obsega za posameznika izbrano snov iz gradivoznanstva, stavbarstva, lesne in kovinske tehnologije, motoroznanstva, tvarinoznanstva za oblačilne, živilne in uživalne obrti.

Državoznanstvo obravnava vse sledeče razmere: vajenec, pomočnik, mojster, njih pravice in dolžnosti, učne pogodbe in spričevala, pomočniške skušnje, obrtni in trgovski red, učni strokovni zavodi, vsi mogoči uradi, delojemalci in delodajalci z vsemi dolžnostmi in pravicami, socialna oskrba, združništvo, obrtne in trgovske zbornice, državljanske dolžnosti in pravice, ustava z vsem ustavoznanstvom, sodstvo; tožbe, zemljiška knjiga itd.

Zdravstvena predavanja naj obsegajo sledečo učno snov: vrednost zdravja; vnanje negovanje telesa; negovanje ust, zob, dihal, ter sploh telesnih organov; prehrana, živčevje, čutila, gibala, prva pomoč v nezgodah, strežba bolnikom; delavska stanovanja, higijena v posameznih obrtih, zdravstveni predpisi v raznih rokodelstvih itd. po potrebah in razmerah.

Vse to učno gradivo je danes tako važno za splošno in stanovsko izobrazbo malega obrtnika in rokodelca, da si sploh

ne moremo predstavljati pri njem zdatnejšega napredka, ako se z vsem tem ne seznanijo v obrtno-nadaljevalni šoli in ako tega znanja ne izrablja v praktičnem izvrševanju svoje stroke. To je pravi napredek in smelo lahko trdimo, da ga vidimo pri našem renškem zidarju, pri inteligentnem mirenskem čevljarju, pri solkanskem mizarju itd. Renški zidarji slove povsod in vsak stavbenik jih sprejema z veseljem v delo. Mirenski čevljarji so se udeležili v Čevljarjski zadrugi, otvorili so svoje priznane delavnice doma, prodajalnice v Gorici, širom Julijske krajine in tudi v Jugoslaviji jih je mnogo. Izdelki solkanskih mizarjev prednjačijo na našem trgu in širom naše dežele so znane odlikovane mizarске delavnice nekaterih mojstrov, ki so ustanovili, razširili in proslavili svojo obrt ravno z znanjem iz naših obrtno-nadaljevalnih šol. Nabrežinski kamnoseki (med njimi nekaj Mirencev) pošiljajo svoje izdelke preko morja v Aleksandrijo in Egipt ter daleč po svetu slovi njih ime. Zadoščajo naj ti zgledi naše rokodelske pridnosti, ki dokazujejo do brotno vspehe našega obrtnega šolstva.

Nikdar in nikjer ni bila še nobena glavnicca bolj naložena, kakor v dobro naučenem rokodelstvu. Kdor več zna, več zasluži; kdor več zasluži, lažje živi in ustvarja srečne dneve sebi in svoji družini. Rokodelec-strokovnjak si služi tečen kruh, a mojster-skaza grize le plesnjeve skorjice. Vsled tega vsi rokodelski vajenci v obrtne šole, da jim bode lažji konkurenčni boj v življenskih težavah! Ponavljam svojo trditev, da le strokovno znanje zagotovi obstoj našim male obrti, našemu rokodelstvu in tudi našemu trgovstvu ter osreči posameznika, družino, občino in naš rod ter pomnoži naše narodno gospodarstvo. Rokodelec-strokovnjak je ponosen na svoje delo, odločno koraka k gospodarskemu blagostanju, samozavestno opazuje svet in izkorišča njegovo nevednost ter se zaveda, da je vreden sin svojega naroda. Naprej s prosveto!

Poravnajte naročnino za „Gospodarski vestnik“!

M. A.:

Raba in pomen Thomasove žindre.

(Dalje.)

Raba Thomasove žindre pri raznih rastlinah.

Na travnikih in pašnikih. — Poraba Thomasove žindre na travnikih in pašnikih se je silno pomnožila. To je najboljši dokaz, kako izborna mora biti to gnojilo. Primerno gnojenje s Thomasovo žindro, če treba tudi s kalijevimi solmi, pridelak podvoji, da celo potroji in četverji, tudi klaja je povsod mnogo boljša. Če večkrat zadostno gnojimo s Thomasovo žindro, je mogoče, da se že v dveh letih doslej slabi travniki in pašniki izpremenijo v dobre ali v deteljišča.

Glede časa, kdaj naj se Thomasova žindra rabi na travnikih, opozarjamo na ono, kar smo povedali v prejšnjem poglavju.

Sicer pa ne zadošča, če travnik pognojimo s Thomasovo žindro samo enkrat. Gnoiti je treba večkrat. Priporoča se za hektar 600 do 800 kg. Potem smemo opravičeno pričakovati, da bo košnja za 30 do 40 q večja. Pozneje zadošča tudi nekoliko manj Thomasove žindre.

Domači in nemški detelji. — Znano je, da na travnikih zraste mnogo detelje, če so bili pognojeni s Thomasovo žindro. Iz tega so skleпали, da mora biti Thomasova žindra izborna gnojilo za deteljo. In res se je izkazalo, da je to domnevanje resnično. Če se lahka zemlja dobro pognoji s Thomasovo žindro in s kalijem, se povsod na nji lahko uspešno v kratkih presledkih prideluje domača in nemška detelja. Zgodilo se je že, da so na lahki zemlji, kjer so pridelovali po 50 stotov sveže detelje, pridelali 200 stotov, ko so pognojili s Thomasovo žindro. Če pa se še pomisli, da je za lepo deteljo tudi lepo žito, potem je jasno, da za deteljo ni boljšega gnojila, kakor je Thomasova žindra. Same deteljne korenine zaležejo rastlini, ki pride potem v deteljišče, toliko, kakor če bi zmerno pognojili s hlevskim

gnojem. Da Thomasova žindra pri detelji toliko izda, bi utegnilo odločevati tudi to, da vse detelje zahtevajo mnogo apna. Thomasova žindra pa ima, kakor smo že prej omenili, do 50% porabnega apna v sebi. Vsled tega tudi v tem oziru deteljam boljše služi, kakor vsako drugo gnojilo.

Za deteljo jemljemo po 600 do 800 kg Thomasove žindre na hektar. Najbolje je, če jo podorjemo, preden vsejemo rastlino. Za nemško deteljo in za krmne rastline, ki rastejo dalj časa na istem prostoru, je seveda treba vzeti večjo množino, 1000 do 1200 kg Thomasove žindre na hektar, ker mora dalj časa delovati.

Pri stročnicah. — Kakor detelja, morejo tudi vse semkaj spadajoče rastline, dušik, ki ga potrebujejo, dobivati iz zraka. Vse te rastline so nabiralke dušika. Njim torej ni treba gnojiti z dušičnatimi gnojili. Zato se lahko označi gnojenje tem rastlinam s hlevskim gnojem za zapravljivost. Toliko bolj pa jim je treba gnojiti s fosforovo kislino. Le tedaj, če imajo v zemlji zadostno zalogo fosforove kisline in kalija, se morejo dodobrega okoristiti z zračnim dušikom ter se krepko razviti. Zato bi bilo skrbeti, da se tem rastlinam dobro gnoji s fosforovo kislino, ker bodo potem gotovo dajale največje pridelke. Na hektar vzemi 600 kg Thomasove žindre. Če tako gnojiš, se stročnice lahko bolj pogosto sejejo za seboj, ker za njimi ostane še toliko fosforove kisline v zemlji in toliko korenskih ostankov, da za njimi dobro uspevajo žita, krompir itd.

Pri žitu. — Vsa žita — ozimna in jara — zahtevajo zadostno fosforove kisline v zemlji, ker jim je nujno potrebna, da morejo tvoriti zrnje. S tem, da žitu dobro gnojimo s Thomasovo žindro in dušičnatimi gnojili, bodisi s čilskim solitrom, ali s hlevskim gnojem, moremo skoraj v vseh slučajih od žit dobivati največ in tako dobrih pridel-

kov, da so izborni tudi za industrijsko porabo, n. pr. v pivovarstvu in žganjarstvu, 600 kg Thomasove žlindre za hektar bi utegnili povsodi zadoščati, da se dosežejo najboljši uspehi.

Pri okopavinah in oljnih rastlinah. — Okopavinam in oljnim rastlinam radi gnojimo s hlevskim in z zelenim gnojem. To gnojenje se tudi res posebno priporoča. Poleg teh gnojil pa se iz raznih vzrokov povsod priporoča tudi raba primerne množine fosforove kisline. Poskusi so pokazali, da se ta z uspehom daje ravno v Thomasovi žlindri, 400 do 600 kg Thomasove žlindre na hektar skoraj povsodi zadošča. (Dalje).

POPRAVEK.

V članku »Kmetovalci! Bodite previdni pri nabavi Thomasove žlindre«, v septemberski številki se mora glasiti v predzadnjem odstavku str. 170 zadnji stavek takole:

»Ako pa bi analiza izkazala, da je v Thomasovi žlindri le 17% fosforove kisline, potem bi bila cena za kvintal 38 lir manj 2 liri 11 stotink, kar znaša 35 lir 89 stotink. Če pa bi bilo na podlagi analize v Thomasovi žlindri 19% fosforove kisline, bi znašala cena za 1 kvintal 38 + 2,11 = 40 lir 11 stotink.«

Te številke naj si vsakdo popravi sam!

Mlekarstvo.

POSKUSNA MOLŽA.

Poskusna molža obstoja v tem, da redno opazujemo množino mleka, ki ga daje krava. To redno opazovanje vršimo na ta način, da dvakrat na mesec, ali boljše rečeno, vsakih 14 dni mleko vsake, ali vsaj vsake plemenske krave, zjutraj in zvečer stehamo ali zmerimo. Iz molzena množina mleka na opazovalni dan velja kot povprečna količina za sedem prejšnjih in sedem naslednjih dni. Ako množimo ugotovljeno množino mleka štirinajstkrat, dobimo količino za štirinajstdnevno opazovalno dobo. Svota mlečne količine vseh štirinajst dnevni opazovalnih dob enega leta znači z zadostno gotovostjo letno množino mleka dotične krave. Ako vršimo opazovanje vsak mesec le enkrat, je uspeh precej dvomljiv; tedensko opazovanje pa nam ne pokaže bistveno drugačnih uspehov, kakor štirinajstdnevno.

Prvi in glavni namen poskusnih molž je ta, da z njimi podpiramo in izpopolnjujemo izbero plemena na ta način, da pri tem izbiranju igra važno vlogo z gotovostjo določena letna mlečna količina. Ako vršimo to izbiranje po načrtu in sestavno, nam je dana možnost, da v gotovi dobi izboljšamo kravje pasme glede množine mleka. Saj imamo pri nas krave, kjer letni donos ene krave na mleku

ne dosega niti 1000 l! Radi tega ni še naša živina v nevarnosti, da bi se vsled povečanega mlečnega donosa mogla trpeti na zdravju. Majhna količina mleka pomeni velikansko znižanje surovega pridelka naših hlevov in s tem tudi znižanje čistega dohodka. Ravno mleko pa tvori najgotovješi in največji pridelek v hlevu.

Očividno je, da more količina mleka znatno vplivati na uspeh živinoreje, ker je v stanu ta uspeh znatno dvigniti. Mlečna krava lažje in boljše redi svoje tele, ki mu ni treba mleka odmerjati.

Poskusna molža daje živinorejcu tudi prav porabne podatke glede množine krme, ki jo potrebuje posamezna žival. Vsakdo, ki se razume na pokladanje krme živini, ve iz lastne skušnje, da rabi slaba mlekarica manj piče, da se shrani v pravilnem stanu, kakor pa dobra mlekarica. Če se živinorejec v tem pogledu bolj podrobno zanima za svoje krave in če vrši vsakih štirinajst dni poskusno molžo, prihrani lahko na krmi, more jo tudi bolj pravilno porazdeliti, kakor pri pokladanju na čez. Za umnega živinorejca zadostuje, ako ve, da se potrebuje za ohranitev 500 kg žive teže 10 kg in za proizvajanje 1 l mleka 1 kg dobrega sena ali ½ kg otrob, in že more izrabljati v svojo korist izkušnje, ki si jih je pridobil pri poskusni molži.

Splošno kmetijstvo.

Strekelj Josip:

VAŽNOST LISTJA.

Rastline dobivajo hrano iz zemlje po koreninah sesalkah. To sprejemljejo debelejšje korenine in jo oddajajo deblu, vrhom, listju in cvetju, oziroma sadu. Sama hrana iz zemlje pa ne zadošča za rast in razvoj rastline, je enostranska in rastlina bi ob samej tej hrani vsahnila, ali kakor prirodopisci pravijo, bi se za-dušila. Treba ji je še hrane, katero sprejemlje rastlina po listju. Ako trgaš rastlinam sproti listje, kakor dorašča, vsahnejo nekatere prej, nekatere kasneje; nobena pa ne preživi enega leta.

Zrak obstoji prilično iz 2 tretjin dušika in tretjine kisika. Rastlinsko listje je vsrkava na se dušek in ga oddaja mladikam, sadju, (semenu), vrhom, deblu in tudi koreninam. Dušek se spaja z ogljikom in v rastlini se tvorijo takozvani ogljikovi hidrati, kateri so sestaven del zrnja, sadja in pa tudi lesa. Brez tega ne more sad dozoreti, ne more se razviti, niti ugodno okušati. Viden dokaz imamo na grozdju vinske trte, ako ji listje odpade vsled strupene rose (peronospora.) Na trti brez listja je grozdje drobno in kislo, ker mu primanjkuje dušek, katerega pretvarjajo stanice v škrob in po potrebi iz tega sladkor.

Ravno to prikazen opazujemo na vsakem sadnem drevesu, da je namreč sadje z drevesa, kateremu so gosenice požrle listje, ali da je to odpadlo vsled suše ali glivičnih boleznih, drobno, nerazvito in neokusno.

Ravno tako si dela kmet veliko škodo na množini in dobroti pridelka pri turšici, če ji poreže vrhe in listje, predno je dozoreno. Tako nespametno, prisilno zorenje turšice ima drobnejše zrnje, ki daje slabšo moko in je celo nezdravo. Znano bolezen pelagro provzročča vživanje kruha ali polente iz take moke.

Krompir, kateremu porežeš krompirjevo, ko je še zelena, ti bo v shrambi segnil,

Obiranje listja na paradižnikih se je tako razširilo, da je treba gospodarje grajati. Navidezno dozoreni paradižniki na rastlini z obranim listjem, da si so rdeči, niso zreli, ne zdravi. Okusa so grenko-kislega. Za mezgo so ničvredni, ker nimajo takozvanega izvlečka.

Pri obrezovanju paradižnikov se odstranjujejo stranski odganki in pregošči vršički z ozirom na vzgojo na špalir ali na kol — nikar pa niti en list.

Tudi zeleni (šelinu) trgajo nekateri listje, češ, da se bo gomolj bolj debelil. Varajo se, ker dosežejo ravno nasprotno.

Pri krmski pesi in zelju lahko obiraš za krmo listje, ali samo ovenelo in tako, ki že orumeneva. Vsako večje obiranje rastlino slabi.

Ne naštevam še drugih kmetijskih rastlin, katerim neuki ropajo listje, ampak sledimo rajši naukom učenjakom, ki so znanstveno dokazali in umni kmetovalcem, ki so praktično poskusili in ki vidijo, kar gledajo, da je tako delo brezglavo in skrajno škodljivo.

Listje deluje v prid rastline, dokler je zeleno. Ko nastopijo hladni jesenski dnevi, odda vso zalogo redilnosti, kar jo vsebuje drevesu, orumeni (izgubi klorofil) in odpade. Vsa ta hrana in kolikor je ni drevo porabilo od prej, izrablja rastlina pozimi in ostala ostane kot rezervna hrana za naslednje leto. Največ te hrane se nakopiči pri popkih, zato tudi kolči ali potaknenci najraje poženo tam korenine.

Ako uničimo kaki rastlini listje, dobiva samo enostransko hrano po koreninah, zato taka rastlina boleha in se duši. To je motenje soka. Korenine, zlasti sesavke, odmirajo, ker ni ravnotežja v hrani. Take v soku motene rastline opesajo in si še v drugem letu ne opomorejo, pa tudi vsahnejo, ako bi odstranjenje listja ponovili. To lahko opazujemo na cepljenih trtah v zeleno, na vrtnicah in sadnem drevju, ki ga cepijo na živo oko. Vsled tega cepijo vrtnarji in sadjarji izključno na speče oko. Pri pre-

cepljenju starih sadnih dreves pusti razumen sadjar vedno 2—4 spodnje vrhe zaradi listja, ker bi sicer mala množina

listja iz cepičev v prvem letu ne zadoščala za prehranitev in vzdržanje ravnostežja proti navalu soka iz korenin.

Sadjarstvo.

C. R.:

ZDRAVA PODLAGA — KREPKO DREVO.

Skrb vsakega sadjarja mora biti, da si vzgoji zdravo, krepko in rodovitno sadno drevje. Da to doseže, mora v prvi vrsti skrbeti, za dobro podlago. Večina sadnega drevja prihaja dandanes iz zasebnih ali državnih drevesnic. Le malo sadjarjev je, kateri si sadno drevje sami vzgojijo. Semena divjih jabolk, hrušk, itd., katera kupimo v trgovini, prihajajo po večini iz tvornic sadnih konzerv. V teh tovarnah se predeluje večinoma nezrelo, nerazvito, a na splošno slabše sadje, ki ima nerazvito seme. Iz takega semena odgojene podlage, postanejo šibka drevesca, ki pozneje tudi slabo rodijo.

Ako hočemo tedaj vzgojiti krepko, zdravo in rodovitno sadno drevo, si moramo poiskati kot podlago krepke div-

jake iz gozda, ali kraja, kjer ne raste v bližini plemenito sadno drevje, jih odgojiti in nato cepiti.

Kjer ni v bližini takih divjakov, si jih moramo pa sami vzgojiti v vrtu iz semena divjih jabolk ali hrušk; ta pa morajo biti zopet izbrana v gozdu ali v kraju, oddaljenem od plemenitega sadnega drevja. Seme divjaka, ki raste v bližini plemenitega sadnega drevja, se ne priporoča, ker nam daje neenake in šibke divjake, ki tudi niso čisti divjaki, temveč večinoma križanci v bližini se nahajajočih divjih in plemenitih vrst. Cepiče moramo izbirati od najzdravejših, rodovitnih in starih stebel, ki v naših krajih najbolje uspevajo.

Tako odgojena in cepljena sadna drevesca se po 3 do 4 letih presadijo na stalno mesto in nadalje pravilno oskrbujejo.

Vrtnarstvo.

ZATIRANJE GLIST.

Te golazni je po naših vrtovih in cvetličnjakih več kot preveč. Marsikdo bi rad pregnal to nesnago iz svoje zemlje, a ne ve kako. Naj navedemo v naslednjem kratko navodilce v to svrhu:

Gliste prezeneš z leh, gredic in cvetličnih lončkov najlažje z orehovo vodo. Da to dobiš, moraš skuhati v primerni množini vode nekaj orehovega listja. S tekočino potem polij zemljo, ki je glisčava. Drugo sredstvo je to: razstopi v vodi nekoliko soli, ter polij potem s slano vodo zemljo. Kakor hitro se je zemlja napila te vode, gliste prilezejo na vrh.

Sredstvi ne staneta mnogo in si ju lahko vsakdo pripravi sam.

GNOJNICA V VRTU.

Gnojnica je v vrtnarstvu velikega pomena. Vsak umen vrtnar si za to pri-

pravi primerno gnojniščno jamo, v kateri se zbira gnojnica. Ko jo rabi, je takoj pri rokah. Brez posebnega napora zaliva lahko z njo po poljubnosti zelenjavo. Dobro povreta gnojnica vpliva namreč ugodno na razvoj solate, spinarice, kumar in druge povrtnine. Ako ni gnojnice pri rokah, se dobro gnojilo za zalivanje prikrbi na ta način, da razkrojiš v vodi kurjak ali golobjak. Če pa tudi tega ni, si umen vrtnar pomaga tako, da raztopi v 100 l vode 200 g čilskega solitra in 200 do 300 g 40%ne kalijeve soli.

ROKONČEVANJE KAPUSOVEGA BELINA.

Večkrat se pojavijo na zeljnatih glavah gosenice kapusovega belina, ki žugajo uničiti vse zelje. Skušnja je do-

kazala, da se da ta mrčes prav lepo pregnati z *apno vodo*, ki si jo lahko vsakdo pripravi na sledeči način:

Živo apno ugasi z večjo množino vode tako, da postane iz ugašenega apna belež. Belež naj se pusti potem nekoliko dni na miru. Ko je apno poleglo, naj se voda, ki je ostala nad poleženim apnom, porabi za škropljenje zelja, napadenega od mrčesa.

Taka voda ne škoduje zeljnatim rastlinam prav nič, uniči pa hitro in gotovo vse gosenice.

SAJE — IZBORNO GNOJILO.

Večkrat imamo doma razne tvarine, ki jih smatramo za brezkoristne in jih kot take zavračamo. Tako se godi po

večini s sajami, ker le malokdo ve, da so saje dobro gnojilo.

Če hočeš uporabiti saje za gnojenje, raztopi jih v vodi. Kajti, ako bi uporabljal suhe saje za gnojenje, bi izgubile na gnojilni vrednosti, posebno mnogo amonjaka zveši iz njih. To pa prav lahko preprečiš ravno s tem, da jih pred uporabo raztopiš v vodi. To tekočino posrkajo korenine prav lahko. Res je sicer, da se saje v vodi le polagoma topijo. To pa moreš pospešiti, ako vržeš v vodo nekoliko sode, in raztopino redčiš potem še z dolivanjem vode. Paziti po moraš, da ne bo raztopina premočna. Pomni, da na 20 litrov vode zadostuje 1 kg saj.

Kmetijski pouk.

KMETIJSKO ŠOLSTVO.

Gospodinjka šola v zavodu Naše ljube gospe v Trnovem pri Ilirski Bistrici (v Istriji) prične dne 15. oktobra 1924. Nadaljna pojasnila pri vodstvu zavoda.

Ravnateljstvo kmetijske šole na Grmu javlja, da je za vstop v zimski oddelek kmetijske šole na Grmu že dovolj prosilcev, istotako je popolnoma zasedena tudi gospodinjka šola v Šmihelu; prošnje za ta zavod se ne sprejemajo več. V celoletnem oddelku kmetijske šole na Grmu pa je še dovolj mest na razpolago. Vabijo se zlasti mladeniči iz vinorodnih krajev, da vlagajo prošnje za vstop v celoletno šolo. Učenci se v celo-

letni šoli dosti več naučijo kot v zimski, ker vidijo vsa dela v gospodarstvu tudi praktično izvajati, česar v zimskem času ni.

Kmetijska šola v št. Jurju ob savski železnici prične 1. novembra 1924. in bo trajala do 30. septembra 1925. Učenci imajo v zavodu vso preskrbo proti mesečini 75 do 120 D. Nekaj mest je prostih. Nadaljna pojasnila se dobijo pri šolskem ravnateljstvu.

Srednja kmetijska šola v Mariboru ima tri letnike, ki bodo letos vsi odpravljeni. Na zavodu dobivajo učenci le pouk, stanovanje in hrano si morajo sami priskrbeti. Šolsko ravnateljstvo daje nadaljna pojasnila.

Davki in pristojbine.

DAVEK NA VINO = ODPRAVLJEN.

Vsled hude krize, ki vlada na vinskem trgu v državi in ki ogroža v nekaterih pokrajinah države, kakor tudi pri nas, naravnost obstoj vinogradništva in z njim edinega vira dohodkov celih družin in vsled stalnega pritiska viničarskih udruženj, posebno v južnem delu države, je državna vlada prišla do prepričanja, da mora kaj odločnega ukreniti v var-

stvo vinoreje. Ti ukrepi, ki naj pomorejo vinski kupčiji do novega razmaha, so v glavnem sledeči:

1. Popolna odprava davka na vinski pridelek.

2. Izključitev vsakterega zvišanja občinske užitnine na vino.

3. Znižanje promet. kolka pri vinski kupčiji za $\frac{1}{2}\%$ (prej se je plačevalo 1% , sedaj le $\frac{1}{2}\%$).

4. Strožje nadzorstvo nad ponarejenimi vini.

5. Prepoved prodajanja tropinčice od 1. oktobra 1924 dalje.

6. Ustanovitev posebnega odseka strokovnjakov z nalogo, da prouči vse vzroke vinske krize in da stavi svoje predloge.

7. Podaljšanje roka za znižano prevoznino pri prevažanju vina na državnih železnicah do 30. junija 1925.

Od vseh naštetih ukrepov je za nas najglavnejši: popolna odprava vinskega davka s 15. septembra 1924, ker njegov učinek se bo takoj čutil. Do pred kratkim ni nikdo mislil, da se ta vroča zahteva naših vinogradnikov tako hitro udeležti. In za to je ta ukrep vlade, kakor je drugače utemeljen in opravičen v dejanskih razmerah, javnost naravnost presenetil.

Motil pa bi se, kdor misli, da je s tem odpravljena tudi kar namah huda mora, ki tlači vinorejca in da je konec

vinski krizi. To vprašanje bo rešeno končno še le takrat, ko bo na trgu popraševanje po vinu večje, kakor pa ponudba. Dokler se v tem oziru ne doseže vsaj ravnovesje, ni mogoče govoriti, da je kriza končana. Na vsak način pa pomeni odprava davka korist za vinorejca, ki se je ne sme podcenjevati.

Za naše kraje je važna tudi določba, da se občinska užitnina na vino ne sme višati. Dalo bi se s tem razpravljati, ali in v čigavo korist je ta ukrep. Do 31. januarja 1924 se je znašalo v naši deželi temeljna užitnina in pa razne doklade v znesku od 30 do 45 stotink na vsak liter na drobno potočenega vina. Ko je bila potem uvedena užitnina največ 15 stotink od litra, se prav nič ni čutilo da bi razlika povprečno 30 stotink pri litru vplivala na ceno vina v drobni razprodaji. Morebiti bi bilo boljše, da bi se občinska užitnina na vino sploh odpravila, in da bi država na kak drug način odškodovala občine za te izgubljene dohodke.

Vprašanja in odgovori.

Št. 49. — S. F. iz M. — *Vi pišete:* Ali je priporočljivo zasajati murve v trtne nasade in v kateri razdalji?

Odgovor: V trtnih nasadih, zlasti pa v vinogradih, ki so gosto zasajeni, kakor pri nas, ni priporočljivo saditi drevesa, zlasti pa murve ne. Murve bi preveč zasenčevale trte pod njimi, kar je pa zelo škodljivo. Murve zasadite rajše poleg njiv in poti, kakor delajo to v Furlaniji.

Št. 50. — K. A. iz G. — *Vi pišete:* Kako očistim sod od olja, da bo uporaben za vino?

Odgovor: Sod od olja, če ni žaltav, se očisti z vročo vodo, v kateri smo razstopili na vsakih 10 l vode 200 g sode. Izpiranje je treba ponavljati, dokler ni sod popolnoma čist.

Št. 51. — K. F. L. — *Vi pišete:* Svoje senožeti imam v zelo slabem stanju. Največ na mahu. Imam radi tega malo pridelka. Povejte mi, kako naj si pomagam?

Katera gnojila bi bila najboljše, koliko ga je potreba za 1000 m² in kedaj naj gnojim?

Odgovor: Mah je znak, da je zemlja pusta. Pobranajte travnik z ostro travniško brano to jesen. Obenem pognojite mu s Thomasovo žlindro 400 do 600 kg tega gnojila na vsak ha (10.000 m²) površine (40 do 60 kg na 1000 m²) zadostuje. Zelo priporočljivo je tudi, da travnik prihodnje leto spomladi zalijete z gnojnico.

Št. 52. — S. T. iz D. — *Vi pišete:* Prosim, sporočite mi po »Gospodarskem vestniku«, kako najlažje zamorim akacijo, ki mi škoduje na senožeti?

Odgovor: Zamoriti koreninske izrastke akacije je zelo težavna stvar. Najbolje je izkopati koreninske izrastke in iztrebiti vse korenike, ki segajo na travnik. Če so akacije, ki poganjajo koreninske izrastke v travnik Vaša last, pustite jih rasti in ne obsekujte jih, obsekane

akacije poganjajo namreč zelo rade koreninske izrastke.

Št. 53. — B. V. iz O. — Vi pišete: Večkrat vlada pri nas nejasnost glede starosti bika, ki naj se spušča. Prosim, pojasnite, v svojem cenjenem listu, kdaj se bik brez škode zase in za kravo sme spuščati?

Odgovor: Bik je goden za spuščanje v starosti od 15 mesecev do 6 let. Krava je godna za oplemenitev v dobi od 15 mesecev do 12 let, to je v prvi vrsti odvisno od telesnega razvoja in pasme, kateri pripada.

Št. 54. — S. J. iz K. — Vi prašate: V davčni občini K. smo 4 čebelarji, (2 sta začetnika), v Š. je le 1 čebelar. A ker starešine nimajo niti pojma o čebeloreji, so jim tudi te živalice, (posebno, ker so izključno v K.) jako na potu. Sklenili so da plačamo po 1.50 lir od panja. Za letos bi že izšlo, a ker nimajo omenjeni starešine o tej panogi kmetijstva najmanjšega pojma, nam jih v slabem letu, mogoče 5 krat — tako obdačijo, da bi povzročili pogin čebelarstva v naši občini. — Tožim, prosim, ali ima starešinstvo pravico nalagati davek tudi na čebele in koliko. — Ako nima pravice gori omenjenih davkov nalagati, kam in kako naj se pritožim.

Odgovor: Starešinstvo nima nikake zakonite podlage za obdačenje posameznega panja, ki ga imajo čebelarji s domačini. Ako pa je kljub temu uvedlo občinsko davščino 1.50 lire na vsak panj, je ta ukrep popolnoma nezakonit. — Za pobiranje vsake občinske davščine, tožim tudi morebitne davščine na panje, mora starešinstvo skleniti poseben pravilnik. — Ko je ta pravilnik bil razglašen, imate priložnost vložiti pritožbo na pristojno podprefekturo potom županstva v določenem roku. Prefektura poskrbi že potem, da usmeri delovanje starešinstva in občinske uprave sploh v pota »zakonitosti, reda in pravice.«

Št. 55. — V. P. iz G. — Vi prašate: Slišala sem že o raznih načinih konzerviranja jajc. Prosim, da bi mi pojasnili,

kateri bi bil po Vašem mnenju najcenejši in najbolj praktičen?

Odgovor: Kakor Vam, tako je tudi nam znanih več načinov konzerviranja jajc. Po našem mnenju je eden najcenejših sledeči, ki ga priporočajo nekateri prav toplo v zadnjem času: Povsem zdrava, dobra in nepočena jajca denite za četrť ure v vodo 35 stopinj C, odstranite nato z lupine z gobico vso nesnago, držite jih potem v situ pet sekund v vreli vodi in ohladite jih na to kar najhitreje morete v mrzli vodi. Vode, vrele kakor mrzle, naj bo toliko na razpolago, da ji množina jajc ne more bistveno izpremeniti toplote. Pazite strogo na odmerjeni čas petih sekund. Jajca denite potem mokra, kakor so, sušiti na čisto platno in na čist zrak. Brisati s cunjjo ne smeste jajc pod nikakim pogojem. Ko so se jajca osušila, postavite jih nemudoma v poseben zaboj, v lesen pepel, pšenične otrobe, lesno volno, pleva ali v kako slično tvarino. Zaboj naj se potem spravi na suh in hlad, a nikakor mrzel kraj. Oseba, ki opravlja posel konzerviranja, naj si pred delom temeljito spero roke s sčetično in z milom v gorki vodi. Na ta način pripravljena jajca se baje vzdržijo do deset mesecev in se skoro v ničemur ne razločujejo od svežih jajc. Jajca, ki jih potoneš še v čistih alkohol in jih še, predno alkohol izpuhti, postaviš v zaboj, so še po enajstih mesecih jako dobro ohranjena.

Št. 56. — M. Z. v T. — Vi vprašate: Uljudno Vas prosimo, da nam razjasnite sledeče: Potnik neke tvrdke, ki nas je obiskal, je trdil, da je njih proizvod »superfosfat«, dočim se dobi od drugih tovarov »perfosfat«. Mi smo navadno in vedno ta proizvod imenovali in kupovali pod imenom »rudninski superfosfat«, medtem ko smo letos dobili od M. »perfosfato«. Kaj je na tem?

Odgovor: Kar je zatrjeval oni potnik je prava nezmisel. Razvidi se iz vsega povedanega, da, ali nima ta človek nikakega pojma o umetnih gnojilih, ali pa, da je nameraval s svojo trditvijo postaviti druge tvornice umetnih gnojil in razprodajalce teh v slabo luč in s tem

pridobiti sam mnogo odjemalcev. Mislim si je, če bom trdil komu, da »perfosfato« ni to, kar je »superfosfato«, ker se zdi besedica super vsakemu nekaj višjega, sem gotov, da mnogo prodam.

Stvar pa stoji takole: Tudi Italijan po rojstvu razlikuje, in sicer strokovnjak, med Concimi chimici fosfatici samo tele: perfosfato minerale (nemški superfosfat), perfosfato d'ossa (nemški Knochenmehl ali Knochensuperfosfat) in Scorie Thomas (nemški Thomas-schlacke).

Prvi tu navedeni gnojili se izdelujeta, in sicer rudninski superfosfat ali perfosfato minerale iz fosfornatih gnojil, kakor iz apatita, fosforita ali koprolita, kostni superfosfat ali perfosfato d'ossa pa iz razklejenih kosti, itd. Ker se nahaja fosforova kislina v teh surovinah v težko raztopnem stanju, zato obdelovanja te surovine v tvornicah po raznovrstnem pripravljanju še s primerno množino žveplene kisline, vsled česar se izpremeni trobazno fosforovo kislino apno v kislofosforovo kislino apno, ki je v vodi lahko raztopna. Konečni izdelek se zove nemški Superfosfat, italijanski perfosfato, kar je torej eno in isto.

Po količini te v vodi lahko raztopne fosforove kisline se dobi potem v trgovini 12—14, 14—16 in 15—17 odstotni superfosfat ali perfosfat. Cena se ravna namreč po odstotkih lahko raztopne fosforove kisline.

Št. 57. — D. z. št. i, z. Č. — Vi pišete: Nekoji pojedinci kod nas imadu jošte nekoliko papirnatih lira (Buono da una lira). Kako su ove lire već odavna povučene iz prometa, molimo Vas, da bi putem Vašeg cenj. lista ili poštom javili nam, da li one jošte vrede i gde bi se mogle unovčiti.

Odgovor: Enolirski papirnati boni

so izgubili svojo zakonito veljavo dne 31. decembra 1923. Predložiti pa so se morali najkasneje do 10. januarja 1924 v zamenjavo. Od takrat naprej se ti boni ne morejo nikjer več vnovčiti. So le kos ničvrednega papirja. — Opozarjamo Vas, da izgubijo zakonito veljavo dne 31. decembra 1924 tudi *dvolirski* boni (Buono da due lire), na kar opozorite svoje ljudi že sedaj, da ne bodo pozneje trpeli škodo.

Št. 58. — V. R. iz V. Ž. — Vi pišete: Že lansko leto sem opažoval, da mi presajena endivja salata nenadoma prične hirati, tako da je slednjič skoro vsa posahnila. Letos opažam isto zopet. Kakor sem se prepričal, se naselijo na koreninice neke vrste zajedalke, ki naj bi bile vzrok temu. Prosim torej pojasnila in nasveta, kako bi se temu prišlo v okom?

Odgovor: V naših vrtovih in na naših poljih se pojavljajo na listju in steblih ter na koreninah raznovrstne uši. Prve so listne, druge korenske, ki prihajajo v Vašem slučaju v poštev. Oboje delajo škodo, ker izsesavajo rastlinski sok. Na salati se prikaže rada takozvana *makova ušica*. Proti vsej tej sodrgi nimamo primernih sredstev. Posipavanje napadenih rastlin s pepelom ali gipsom, in sicer takoj po dežju ali rosi, pomaga le deloma. Od korenskih uši napadena zelenjad in žito začne bolehati, slabo rasti in končno sušiti se. Če izvijete tako bolehalo rastlino, najdete na koreninah višnjevo-rumenkaste uši. Napadene rastline je najbolje takoj izruti in jih dati žiti, ostanke pa sežgati. Najlažje se ognemo teh škodljivcev na ta način, da primerno kolobarimo in dobro gnojimo, to se pravi, da ne sadimo zelenjadi vsako leto na eno in isto mesto v vrtu.

D r o b i ž.

Poučni izlet za poljedelce priredi tekom meseca oktobra 1924 oddelek pokrajinskega kmetijskega urada v Ajdovščini. Udeležniki bodo imeli priliko, ogledati si razna vzorno urejena gospo-

darstva. Prijave se sprejemajo tudi po 30. septembru. Priporočamo.

Razstava goveje živine v Ajdovščini in sicer le sive švicarske pasme, se bo vršila dne 15. oktobra 1924. Vsi živino-

rejci tamkajšnjega okraja so vabljeni, da privedejo ta dan vso živino sive pasme na razstavo, ki naj bo nekak pregled sedanjega stanja te pasme v vipavski doolini.

Dobra mlečna krava. — Predsednik nemško-avstrijske republike ima na Seaverniku lepo posestvo, na katerem redi 58 glav goveje živine, pred vsem krave. Od teh so nekatere jako dobre mlekarice. Najboljša pa je ona, ki daje letno 7046 l mleka z zadostnim odstotkom olščnosti, to je krog 20 l dneвно, in je priznana najboljša mlekarica na Štajerskem. Krava je osem let stara in je vrgla do sedaj 5 telet. Mati te krave je imela povprečno letno 3900 l mleka.

Gospodarski odnošaji Rusije s Čehoslovaško. — Juričnev, zastopnik Zvezze Sovjetskih Republik v Pragi, je naglasil o pogovoru z nekim sotrudnikom praške »Tribune«, da se trgovski odnošaji Sovjetske Rusije s Čehoslovaško polagoma boljšajo, vsled česar bi bilo potrebno, da se prilagodi čehoslovaška ske železnice, ampak za vso pot iz Trsta do končne postaje. Za sledeče pridelke ni potreba še posebnega dogovora glede tarife: za riž in za riževo moko (iz Trsta); za južno sadje (iz Trsta); za sadje sploh (iz Trsta); za zelenjavo (iz Trsta in v Trst); za vino in mošt (iz Trsta); za žito in zrnje sploh (iz Trsta in v Trst); za kavo (iz Trsta). Izključen je od jadranske tarife prevoz živih živali, dočim ločil. — N. A.

Čehoslovaške-jadranske železniške tarife. — V neposrednem prometu iz Trsta v Čehoslovaško in obratno veljajo nižje, takozvane čehoslovaško-jadranske tarife, ako se izvozničarji na te izrecno sklicujejo v uvoznem listu. Tarife ne veljajo samo za proge Južne, sedaj Jadranske produkcija posebnim potrebam ruskega trga. Juričnev je dalje izjavil, da je popolnoma brez resnične podlage vest, da bi Rusija dajala prednost nemškemu trgu pri nakupovanju svojih industrijskih potrebščin in zasledovala pri tem germanofilsko gospodarsko politiko. Omenjal je nadalje, da zasleduje Rusija s posebnim zanimanjem razvoj malega spozuma, kod posebno važnega činitelja v

gospodarskem in političnem življenju srednje Evrope in Balkanu. — N. A.

Število živine v Franciji. — Leta 1913 je bilo na Francoskem 3.800.000 konj, leta 1923 pa le 3.200.000 glav. Leta 1913 je bilo 14.787.000 glav goveje živine, leta 1923 pa je število doseglo še le 13.575.000 glav. Drobnice je bilo v prvem letu 16.131.000 glav, leta 1923 pa 9.782.000, prašičev 1913 leta 7.000.000, leta 1923 pa še le 5.195.000. — Vidi se tudi iz tega, da Francija še trpi na zlih posledicah vojne.

Gospodarski pomen lova na Bolgarskem. — Od leta 1900 do 1921 je znašal izvoz iz Bolgarije zajčjih kož 528.239 kg, lisičjih kož 84.849 kg in druge kožuovine 45.644 kg, to je letno zajčjih kož 24.011 kg, lisičjih 3.875 kg in druge kožuovine 2047 kg. Celokupna vrednost znaša letno 776.367 levov. Bolgarska ima krog 25.000 lovecev, članov lovskih društev in krog 5000 divjih lovecev, ki ubijajo letno za izvoz 216.000 zajcev, za domačo potrebo 50.000. Samo zajci prinašajo državi letno okrog 28.237.040 levov dohodkov.

Svilorejo pospešuje Čehoslovaška z vsemi sredstvi, in za to podpira gojenje sviloprejk: s sestavnim poučevanjem ljudstva potom časopisja in šole, z brezplačnim nakazovanjem murvinih sadik, z ustanovljanjem posebnih državnih drevesnic za murvine sadike, z nasajanjem murvinih drevoredov ob javnih cestah, itd. itd. Po napravljenih izkušnjah uspeva murva na Čehoslovaškem izbornu.

Ukinjen zakon. — V zadnji številki smo prinesli v prevodu zakon o omejevanju razpolaganja z nepremičnino imovine v novih pokrajinah. Vsled viharja, ki je nastal v prizadetih krajih, je vlada ukinila izvajanje tega zakona.

Davek na zemljiški dohodek. — Nekateri poslanci so se zavzeli zato, da bi vlada znižala zneske za ugotovitev dohodka v uradnih seznamih, ker so pretirani. Odgovor se glasi, da za dvoletje 1925—1926 tega ni mogoče storiti. Vsakdo pa more prositi za novo odmero davka, kar bo gotovo upoštevano, ako je prošnja utemeljena.

Čebelarški vestnik.

V. J.:

OPRAVKI PRI VZIMOVANJU.

Vzimovanje čebel je na prvi pogled jako enostavno opravilo. Tako sem slišal nekega starejšega čebelarja. Najtežje in najživahnejše panje obdržim, drugo pa več ali manj uničim, med pa scedim. Se ve, da je to po najprimitivnejšem načinu zadostovalo. Danes pa znamo, da nam je pri odbiranju plemenjakov na marsikaj paziti. V prvi vrsti je matica, to je duša vsega napredka v panju, katerej moramo posvetiti glavno skrb pri odbiranju plemenjakov. Od nje je odvisen donos prihodnje spomladi in tako čebelarjev blagor, ako so naravske razmere normalne. Samoobsebi razumljivo je, da naravske nezgode prekrizajo račune tudi najspretnjšemu čebelarju.

Pri odbiranju panjev torej položimo glavno skrb na matico. Ta bodi mlada. Tako se povsod poudarja in to iz stvarnih razlogov. Dobro znamo, da le z mladimi maticami se panji krepko razvijajo. Res je, da se v nekaterih panjih vzdržujejo matice po več let. Skušnje so dokazale, da se matice ohranijo v malih panjih več časa, a v velikih, prostornih panjih se matice prej izrabijo. V mislih imam tu le dobro živahne panje. V teh se matica vsled silnega števila pokladanih jajčic poprej izprazni in tako oh-rabi.

Matica si namreč pri oplojenju s trotom napolni semenski mošnjček z več stotisoč — po nekaterih čebelarških izvedencih milijoni — trotovih semenc. Ta semenca se pri pokladanju jajčic, brez posebnega hotenja matice, oprimejo sluzavih jajčic in se vrinejo v nje. Jajčica se razvijajo in množijo v matici, kakor je matica izdatnejše ali slabše krmljena po čebelah. Število jajčic je neomejeno, ker se ta dan za dnem na novo porajajo. Ni pa temu tako s tro-

tovimi semenci. Z njimi si je matica pri oplojitvi napolnila semenski mošnjček. Te torej ne priraščajo, ampak z vsakim redno oplojenim jajčkom izdrkne iz semenskega mošnjčka najmanj eno semence, število semenc se torej dnevno manjša in krči. Raditega opazimo, da pri mladih, zdravih maticah je zalega v satovju zdržema v vsaki celici, pri starejših pa so marsiktera položena jajčeca neoplojena, ker vsled zmanjšanega števila semenc izdrkne skozi matično odvodnico marsikatero jajčice v celico, ne da bi se ga oprijelo trotovo semence. Taka neoplojena jajčeca odstranijo čebele iz celice in tako zapazimo v satovju pomanjkljivo zalego.

Ko se matica izprazni trotovih semenc, tedaj zapazimo prav malo zalege, ali pa je poleg delavk, v delavčnih lončkih, tudi trotova zalega. To nam priča, da se je matica izrabila. Vsled tega gledamo pri nakupovanju, da bi dobili panje samo z mladimi maticami, kar je edino prav. Ravno tako bodimo oprezní, da puščamo čez zimo le panje z mladimi maticami. Ne ozirajmo se preveč na trditev, da matica vstraja tri in celo štiri leta. Puščajmo matice le prvega in drugega leta. Da je mogoče vedno natančno starost ugotoviti, si moramo stalno zapisovati starost poedinih matic. Ugodno je, da se v naših panjih vrši tiho ali mirno preminjanje matic, ne da bi ga mi opazili. Stara matica opeša nenadoma, zaleže nov matičnjak, iz kojega se razvije mlada matiça, ona pa shirana pogine.

Ko smo odločili panje za vzimljenje, pričnemo z razdiranjem manjvrednih panjev. In sicer porazdeli se zalega iz poedinih slabičev med več plemenjakov. Ako bi položili zalego celega slabiča med en plemenjak, bi se lahko pripetilo, da bi čebele uničenega panja naskočile pr-

votno matico, pa jo lahko ranile, če ne uničile. Vsled tega bi lahko postala hroma in manjvredna. Jaz n. pr. otresem iz več slabjših panjev čebele v en dvojnati panj z izpraznjenim (izvrčan) satovjem, tako da se čebele med seboj pomešajo in izpoznajo svojo zmešnjavo. Na to prilagam plemenjakom po potrebi primerno množino čebel. To pa s kako zajemalnicjo ali pa na praznem satovju. Dokladajo naj se žive čebele le pred, ali za čebelni grozd. Lahko se prisiplje teh čebel po bradah potrebnim, to je malo obljudenim panjem.

Pri pokladanju satovja s čebelami je dobro, da v naglici pregledamo sat, ali ni mogoče matica na njem, kojo zmaščimo, ako je slaba, stara, oguljena, polna krpeljev, hroma, počasna, itd. Bodi še omenjeno, da matice z obilnim zadkom so v jeseni in zgodaj pred spomladno pašo manjvredna, bolehnata bitja, koja ne zaslužijo negovanja, ampak smrti.

Prigodi se včasih, da se ohrani kakšen panj trotovec do časa vzimovanja. Tu mora biti človek neusmiljen. Vse, bodisi troti, bodisi čebele, so brez vsake vrednosti; treba je vse zatreti. Žveplo se navadno uporablja, ali pa vrelo vodo. Trotovec je matici nevarnejši, kakor drugi panji s pravimi maticami.

Kar se tiče dovoljne množine medu mislim, da ni treba o tem še posebej pisati. Satovja naj se pusti le toliko v panju, kar ga čebele zakriti morejo; drugo naj se shrani v pripravne shrambe, kjer naj se dobro zažvepla. Sredi februarja bo treba drugič žveplati.

Glede združevanja čebel pred zimo moramo vedeti, da ne smemo panjev preveč naložiti s čebelami. Bridke skušnjave sem doživel s prenapolnjenimi panji. Ravnotako ne puščajmo šibkih, ker se prehlade in poginejo. Dobro si zapomnimo, da čebel ni toplo odevati oktobra.

Pri nas bomo toplo odeli še le sredi ali zadnje dni decembra, ko zima pritisne. Paziti pa moramo vendar, da naš čebelnjak ni na prehudem prepihu, kar bi silno škodovalo čebelam.

Ko smo to vse uredili, pregledamo

zalogo medu. Kar se nam zdi, da bi znali potrebovati za spomladno krmljenje čebel, tega obdržimo dobro zaprtega. Kar ga je odveč, prvič porabimo v domači hiši, a drugo prodajmo.

Slabo ravnaajo čebelarji pa, ki ješeni prodajo med, a spomladi kupijo sladkor, da krmijo čebele.

Ko smo to vse uredili, lahko z mirno vestjo izročimo svoj čebelnjak slavnemu svetemu Ambrožu, patronu čebelarstva, v dobro varstvo.

ČEBELARSKA ZAKONODAJA.

Koroški deželni zbor je v letu 1923 sklenil poseben zakon o čebelarstvu, ki je zadel na hud odpor pri vseh čebelarških organizacijah dežele. Posledica teh energičnih ugovorov je bila, da je bil zakon ukinjen. V predelani obliki, ki se je izvršila dogovorno z čebelarškimi društvi, je ta zakon o čebeloreji in o varstvu čebelne paše prišel v junijskem zasedanju zopet pred deželni zbor, ki ga je tudi na novo sprejel. Tako je prav. Pri strokovnih gospodarskih zakonih je neobkudno potrebno, da se zaslišijo izvedenci in izkušene osebe dotične gospodarske stroke, da se potem skuha kaj pametnega. Drugačno postopanje rodi le — močnik.

MIGLJAJ ZA PREVAŽANJE ČEBEL.

Pri prevažanju čebel v svrhu izrabljanja boljših paš v oddaljenih krajih se pripeti, posebno pri močnih panjih ob hudi vročini, da se del ali tudi vse čebele podušijo odnosno skuhamo v panju. Da se izognejo tej nevarnosti, postopajo kalifornijski čebelarji, ki prevažajo letno svoje čebele na daljne paše, na ta način: Žrela panjev, ki jih nameravajo peljati na pašo, zaprejo že opoldne, ko je še mnogo čebel zunaj panja in ki ne morejo več vanj, in ne šele zvečer. V čebelnjaku pustijo pa par bolj šibkih panjev, ki sprejmejo zaostale čebele in se tako okrepijo. Potujočim panjem pa se odvzame na ta način del čebel, s čimur se znatno zmanjša nevarnost zadušenja na potovanju.

Tržaška kmetijska družba v Trstu

Via Raffineria št. 7

ima v zalogi naslednje kmetijske potrebščine:

poljska, vrtna in cvetlična semena; detelje: inkarnatno, domačo in lucerno; umetna gnojila: Tomaževo žlindro, superfosfat, kalijevo sol; klajno apno za živino, otrobi, debele in drobne, koruzo, koruzno moko, oves; kmetijsko orodje: pluge, šape okoličanske, istrske in kraške, štrpače, lopate, pipe (fovče) za zelenjavo, zalivalnike, železne grablje, gnojne vile, motike, škarje za obrezovanje trt in sadnega drevja, rafijo, trtno ličje, med, razne druge gospodarske potrebščine.

Tržaška kmetijska družba v Trstu, ulica Raffineria št. 7.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poroštvom uraduje v svoji lastni hiši ul. Torrebiana 19/I.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%.

večje in slatne vloge po dogovoru. Daje posojila na vknjižbe, menjice, zaslave in osebne kredite.

Obrestna mera po dogovoru.

Uradne ure od 9. do 13. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt. Št. telef. 25-67.

Ivan Kerže - Trst Piazza S. Giovanni

priporoča svojo trgovino vseh kuhinjskih potrebščin, vseh vrst lesenine, porcelana, aluminija, emajla, itd.

Fotograf ANTON JERKIČ posluje v Gorici Corso Verdi št. 36 - - - - -

Slovensko kmetijsko društvo v Gorici

ima v svojem skladišču, nahajajočem se v ulici **Guosùè Carducci** - prej Gosposka ulica — v **Gorici št. 6**, II. dvorišče, vedno na razpolago sledeče kmetijske potrebščine:

Amerikansko lepivo — Tree Stichy.

Kalijevo sol.

Modro galico.

Superfosfat, s 15/17 % v vodi raztopne fosforove kisline.

Tomaževo žlindro, zajamčeno z 18%.

Žveplo, ventilirano 85/95.

V zalogi ima tudi raznovrstna orala, grozdne stiskalnice in mline, gnojnične sesalke, brane in robalnice za turšico. Živinozdravnisko klajno apno. Na željo se priskrbijo tudi druge kmetijske potrebščine po jako zmernih cenah.

Naša zavarovalnica proti požaru je „L' Union“
RAVNIK AVGUST - GORICA, Corso Vittorio Emanuele III. št. 28.